

Aan: Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Amsterdam, 2 september 2022

● **Kabinet: Maak werk van ambitieus inkoopbeleid voor verantwoorde en duurzame productieketens!**

Het MVO Platform en MVO Nederland verwelkomen de maatregelen die het kabinet neemt in de Uitvoeringsagenda Internationale Sociale Voorwaarden (ISV). Het is positief dat het kabinet een groot aantal maatregelen neemt om de ondersteuning, aanmoediging en voorlichting over de ISV richting inkopers te bevorderen. Tegelijkertijd ontbreken in de Uitvoeringsagenda de daadkracht en urgentie om van verantwoorde inkoop de norm te maken. Daarom roepen maatschappelijke organisaties, vakbonden en duurzame bedrijven – verenigd in het MVO Platform en MVO Nederland – het kabinet op om naast de inzet op ondersteuning en voorlichting ook meer ambitieuze en richtinggevende maatregelen te nemen.

Maak van verantwoord inkopen de norm

Het is belangrijk dat de overheid duidelijke doelen opstelt voor de toepassing van de ISV en dat er een overheidsbrede verplichting komt om de ISV toe te passen. Verantwoorde ketens met respect voor mensenrechten en het milieu zouden immers niet optioneel moeten zijn, maar een voorwaarde om voor welke aanbesteding dan ook in aanmerking te komen. De Uitvoeringsagenda ISV leunt grotendeels op vrijblijvendheid, waardoor de toepassing van de ISV in grote mate afhangt van de intrinsieke motivatie van inkopers en aanbestedende diensten.

Overheden kunnen een grote rol spelen in het bevorderen van maatschappelijk verantwoord ondernemen in wereldwijde waardeketens via hun inkoopbeleid, maar gebruiken dit belangrijke instrument helaas nog onvoldoende. Uit onderzoek blijkt herhaaldelijk dat het beleid voor het bevorderen van verantwoord ondernemen via Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) en specifiek de Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) tekortschiet.¹ Bovendien was de Nederlandse overheid in de afgelopen jaren betrokken bij de inkoop van producten waarbij sprake was van ernstige mensenrechtenschendingen, zoals medische handschoenen en zonnepanelen. Bedrijven die zich inzetten om verantwoord en eerlijk te ondernemen moeten hierdoor nog te vaak concurreren met bedrijven die onvoldoende verantwoordelijkheid nemen voor hun impact.

De verantwoordelijkheid van overheden

Met een inkoop ter waarde van 87 miljard euro per jaar is het van essentieel belang dat overheden hun verantwoordelijkheid nemen voor het voorkomen van mensenrechtenschendingen en milieuschade in wereldwijde productieketens via het inkoopbeleid. Volgens de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs), die Nederland in 2011 onderschreef, hebben overheden de verantwoordelijkheid om via hun inkoopbeleid bij te dragen aan het beschermen van mensenrechten in waardeketens. Duurzaam Ontwikkelingsdoel (SDG) 12.7 vraagt overheden expliciet om duurzaam inkopen te bevorderen.

Met een sterk inkoopbeleid kan de overheid daadwerkelijk bijdragen aan het tegengaan van misstanden, blijkt uit de goede voorbeelden van vooroplopende overheidsaanbestedingen. Zo schept de overheid als 'launching customer' een afzetmarkt voor bedrijven die al verregaande stappen nemen om ketens te verduurzamen en trekt ze achterblijvende bedrijven erbij. Met een duidelijk kader en duidelijke verplichtingen voor bedrijven kan de overheid meer impact creëren en concreet invulling geven aan de voorbeeldrol die zij voor zichzelf ziet.

Het MVO Platform en MVO Nederland roepen het kabinet gezamenlijk op om bij de implementatie van de Uitvoeringsagenda aanvullend de volgende maatregelen te nemen:

1. Verbreed na de uitvoering van het aangekondigde onderzoek de verplichte toepassing van de ISV. Zo wordt toepassing van de ISV de norm.
2. Zorg naar aanleiding van het aangekondigde onderzoek voor de integratie van de ISV in alle fasen van het inkoopproces, door doelstellingen op te stellen voor de toepassing van de ISV in de selectie- en gunningscriteria.
3. Veranker de toepassing van de ISV in de aankomende IMVO-wetgeving en de Aanbestedingswet.²
4. Maak als overheid afspraken over verantwoorde inkoop binnen de samenwerkingsinitiatieven die onderdeel zijn van het nieuwe beleid voor sectorale samenwerking.³
5. Betrek bij aanbestedingen en de voorlichting aan inkopers de kennis en ervaring van maatschappelijke organisaties, vakbonden, certificeerders en koplopende bedrijven over het omgaan met risico's op mensenrechtenschendingen en milieuschade in ketens. Betrokkenheid van stakeholders is cruciaal in het due diligence-proces, maar wordt niet benoemd in de Uitvoeringsagenda.
6. Om de implementatie van het beleid en de voortgang van de Uitvoeringsagenda te kunnen monitoren, dienen de genoemde maatregelen te worden verbonden aan tijdslijnen en heldere (tussen)doelen. Rapporteer jaarlijks concreet en transparant over de toepassing van de ISV en de uitvoering in de praktijk, zodat beleid tijdig kan worden bijgestuurd.

Het **MVO Platform** is een netwerk van 25 maatschappelijke organisaties en vakbonden die samenwerken om Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen te bevorderen: ActionAid · Amnesty International · Arisa · Both ENDS · CNV Internationaal · Cordaid · Fairfood · Fairtrade Nederland (Max Havelaar) · Fair Wear Foundation · FNV · GoedeWaar.nl · Hivos · Milieudefensie · Oxfam Novib · PAX · Save the Children · Schone Kleren Campagne · Solidaridad · Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO) · Tax Justice NL · Terre des Hommes · UNICEF Nederland · Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) · Woord en Daad · World Animal Protection

MVO Nederland stuurt de transitie naar een duurzame economie met de grootste ondernemersbeweging van Europa. Die transitie vraagt om verandering van het huidige systeem. Het bedrijfsleven is als geen ander in staat om snel en goed in te spelen op veranderende omstandigheden. En dus geloven wij dat we samen met hen het snelste en de beste resultaten bereiken. MVO Nederland wil dat in 2025 minimaal twintig procent van de Nederlandse economie omgaat in de duurzame economie, die gestoeld is op meer dan alleen financiële waarden en draait binnen de grenzen van de planeet en maatschappij. Alleen zo kunnen we het tij keren. Meer informatie: www.mvonederland.nl.

¹ CE Delft, 2020, *Evaluatie Plan van Aanpak MVI 20015-2020*; IOB, 2019, *Mind the governance gap*; Rijksoverheid, 2020, *Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2020*; MVO Platform, 2021, *Goed voorbeeld doet volgen?*.

² In Noorwegen zijn overheden wettelijk verplicht om voorwaarden of criteria te hanteren bij aanbestedingen waar risico's of misstanden bestaan.

³ MVO Platform, 2022, *Zorg voor betekenisvolle sectorale samenwerking en overeenstemming met de OESO-richtlijnen*.